

Nr 132.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, m. m.; given Stockholms slott den 16 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande; och
- 2) lag om ändrad lydelse av 33 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att årsarvodet för riksdagsmän med faktisk bostättning å riksdagsorten eller så nära denna att nattvilan regelmässigt kan tillbringas i hemmet skall fastställas till 9 000 kronor samt för övriga riksdagsmän till 12 000 kronor. Av det högre arvodet skola två tredjedelar vara skattefria, medan för det lägre arvodet skattefrihet medgives för halva beloppet.

F ö r s l a g

till

lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande.

Härigenom förordnas, att 1 och 6 §§ stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande¹ skola erhålla följande ändrade lydelse.

*Nuvarande lydelse:**Föreslagen lydelse:*

1 §.

Riksdagsman åtnjuter — — — riksdagsmannauppsdraget upphör.

Arvode utgår med ett belopp motsvarande 6 650 kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med belopp motsvarande 8 866 kronor för år.

Riksdagsman åtnjuter — — — riksdagsmannauppsdraget upphör.

Arvode utgår med 12 000 kronor för år, därest riksdagsmannen är bosatt å annan ort än där riksdagen hålles och bosättningsorten är så belägen att riksdagsmannen icke utan avsevärd olägenhet kan under den tid riksdagsarbetet pågår regelmässigt tillbringa nattvilan å denna ort. I övriga fall utgår arvodet med 9 000 kronor för år.

Vid tillämpning av bestämmelserna i föregående stycke iakttages att, om riksdagsmannen är mantalsskriven å annan ort än den där han är bosatt, bosättningsortens och icke mantalsskrivningsortens belägenhet är avgörande för om det högre eller lägre arvodet skall utgå.

Blir riksdagsman — — — arvode utgå.

Riksdagsman skall — — — icke återkrävas.

Blir riksdagsman — — — arvode utgå.

Riksdagsman skall — — — icke återkrävas.

6 §.

Arvode utbetalas under envar av månaderna januari—juni med 750 kronor till riksdagsman, som är bo-

Arvode utbetalas med 1 000 kronor för månad till riksdagsman, som enligt bestämmelserna i 1 § uppbär

¹ Senaste lydelse av 1 och 6 §§, se 1949: 232.

Nuvarande lydelse:

satt å ort där riksdag hålles, samt eljest med 1 000 kronor. Återstoden av arvodet utbetalas med lika belopp under envar av månaderna oktober—december.

Utbetalning av — — — i efterskott.
Vid beräkning — — — trettio dagar.

Föreslagen lydelse:

det högre arvodet, samt eljest med 750 kronor för månad.

Utbetalning av — — — i efterskott.
Vid beräkning — — — trettio dagar.

Denna lag skall äga tillämpning med avseende å tiden från och med den 1 januari 1951.

F ö r s l a g

till

lag om ändrad lydelse av 33 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 33 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

33 §.

Från intäkt — — — såsom intäkt.
Avdrag får — — — tjänstens fullgörande.
Har den — — — gäld avdragas.

Föreslagen lydelse:

Från intäkt — — — såsom intäkt.
Avdrag får — — — tjänstens fullgörande.

Har den — — — gäld avdragas.
Riksdagsman, som enligt 1 § stadgan om ersättning för riksdagsman-nauppgifternas fullgörande² åtnjuter det i nämnda paragraf angivna högre arvodet, äger såsom omkostnad för uppdragets fullgörande avdraga två tredjedelar av uppbyret arvode, medan riksdagsman, som åtnjuter det i samma paragraf angivna lägre arvodet, är berättigad såsom omkostnad avdraga hälften av det uppbyrna beloppet.

¹ Senaste lydelse, se 1950:308.

² Senaste lydelse, se 1951:

Nuvarande lydelse:

Den, som *åtnjuter* arvode för deltagande i *riksdag*, statsrevision eller kyrkomöte å annan ort än där han varit bosatt, äger såsom omkostnad för uppdragets fullgörande avdraga två tredjedelar av det belopp, varmed nämnda arvode utgått.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse:

Den, som *åtnjutit* arvode för deltagande i statsrevision eller kyrkomöte å annan ort än där han varit bosatt, äger såsom omkostnad för uppdragets fullgörande avdraga två tredjedelar av det belopp, varmed nämnda arvode utgått.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1951 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1951 eller tidigare år.

Utdrag av protokollat över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande m. m.* samt anför följande.

Inledning.

Av statsmedel utbetalad ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande infördes i Sverige i samband med representationsreformen 1866. Enligt de bestämmelser som då antogs tillkommo arvoden endast andra kammarens ledamöter. De erhöilo ett efter en fyra månader lång riksdag avpassat arvode av högst 1 200 riksdaler. Arvodesbestämmelserna voro utformade på ett sådant sätt, att ersättningen aldrig skulle överstiga 10 riksdaler för dag. Bortsett från ett 1891 gjort mindre tillägg kvarstodo dessa bestämmelser oförändrade till 1918. I samband med 1909 års rösträttsreform likställdes ledamot av första kammaren i arvodeshänseende med ledamot av andra kammaren. År 1914 medgavos riksdagens ledamöter två fria resor under riksdagstiden fram och åter mellan riksdagsorten och hemorten.

År 1918 skedde dels en av det försämrade penningvärdet betingad höjning av riksdagsmannaarvodet, dels en differentiering enligt vilken ledamöter bosatta utanför riksdagsorten erhöilo ett högre arvode än de som bodde å denna ort. Till de förra utgick ett arvode av 20 kronor per dag, dock högst 2 400 kronor per riksdag; för de senare fastställdes motsvarande belopp till 15 resp. 1 800 kronor. En ytterligare höjning genomfördes 1921, då arvodet för riksdagsmän, som ej voro bosatta å riksdagsorten, fastställdes till 32 kronor per dag med ett sammanlagt högsta belopp av 4 500 kronor. För övriga riksdagsmän blevo motsvarande belopp 24 resp. 3 400 kronor.

År 1933 sänktes ersättningsbeloppen till 3 000 kronor för å riksdagsorten bosatta riksdagsledamöter och till 4 000 kronor för övriga. Antalet fria resor ökades till fem i vardera riktningen.

År 1941 överfördes bestämmelserna om arvodets storlek från riksdagsordningen till nu gällande stadga om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande. Med frångående av det tidigare systemet med fasta arvoden — men med utgångspunkt från att 4 000 resp. 3 000 kronor avsetts för 4 månaders riksdag, d. v. s. 1 000 resp. 750 kronor för månad — bestämdes ersättningsbeloppen till 1 000 resp. 750 kronor för månad utan angiven tidsbegränsning för arvodets utgående. Ersättning för resa till hemorten under riksdagstiden skulle utgå högst för det antal resor fram och åter, som motsvarade en resa var femtonde dag. År 1944—45 infördes bestämmelser, som gävo riksdagens ledamöter rätt till fria resor på landets järnvägar samt rätt att på det allmännas bekostnad även med annat färdmedel resa till och från riksdagen och, när arvode utgår, mellan riksdagsorten och hemorten.

År 1947 infördes pensionsrätt för riksdagens ledamöter, varefter vid 1949 års riksdag i anslutning till omläggningen av riksdagens sessionstider arvoden ändrades till bestämda årsarvoden, vilkas storlek ej varierade med riksdagssessionens längd. Denna ändring innebar icke någon arvodesreglering, i det att årsarvodenas belopp fastställdes med utgångspunkt från de belopp, som utgingo under 1948 års riksdag.

Gällande bestämmelser.

I § 23 riksdagsordningen föreskrives, att ledamot av riksdagen äger av statsmedel åtnjuta arvode och reseersättning samt att närmare bestämmelser härom meddelas i en av Konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga.

Dessa bestämmelser återfinnas i *stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande* den 21 februari 1941 (nr 98), som i nuvarande lydelse¹ innehåller i huvudsak följande.

Riksdagsman åtnjuter arvode från och med den dag, då han tager plats i riksdagen till och med den dag, då riksdagsmannauppsdraget upphör. Arvode utgår med ett belopp motsvarande 6 650 kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med belopp motsvarande 8 866 kronor för år.

Blir riksdagsman förhindrad deltaga i riksdagsgöromålen, skall han för tid, varmed frånvaron i en följd överstiger trettio dagar, vidkännas avdrag å arvodet med en fjärdedel av vad eljest skolat utbetalas under samma tid. Har ett år förflutit, sedan riksdagsman sist deltog i riksdagsarbetet, skall därefter, intill dess han åter intager sin plats i riksdagen, intet arvode utgå.

Riksdagsman skall i de fall, då han enligt bestämmelserna i stadgan kan komma i åtnjutande av pension, å arvodet vidkännas avdrag med 221 kronor för år.

Riksdagsman, som tillhört riksdagen minst åtta år före fyllda 65 år, äger rätt till pension. Pension utgör i regel för den, som tillhört riksdagen åtta år före fyllda 65 år, 1 188 kronor för år och för den, som tillhört riksdagen tjugu år eller längre tid före nämnda ålder, 3 636 kronor för år. För varje

¹ SFS 1947: 464 och 1949: 232.

år utöver åtta ökas pensionen med 204 kronor, intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts. Uppbär den, som åtnjuter pension på grund av riksdagsmannauppsdrag, tillika lön eller tjänstepension på grund av anställning i allmän tjänst, skall, så länge sådan annan förmån åtnjutes, förstnämnda pension i viss ordning minskas.

Riksdagsman äger på det allmännas bekostnad företaga resor å statliga och enskilda järnvägar samt i vissa fall med annat färdmedel.

Kamrarnas talmän erhålla representationsbidrag med 5 000 kronor för år.

Ledamot eller suppleant av utrikesnämnden åtnjuter under tid, då riksdagen ej håller session, dels ersättning för kostnaden för resa till och från sammanträde med nämnden, dels ock traktamentsersättning för varje sammanträdesdag med 25 kronor, om ledamoten eller suppleanten är bosatt å ort där nämnden sammanträder, samt eljest med 50 kronor.

Arvode utbetalas under envar av månaderna januari—juni med 750 kronor till riksdagsman, som är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med 1 000 kronor. Återstoden av arvodet utbetalas med lika belopp under envar av månaderna oktober—december.

Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott.

Enligt 33 § *kommunalskattelagen* äger den, som åtnjuter arvode för deltagande i riksdag å annan ort än där han är bosatt, såsom omkostnad för uppdragets fullgörande avdraga två tredjedelar av nämnda arvode.

Tidigare förslag rörande ändrade ersättningsgrunder.

Under senare år ha i skilda sammanhang framlagts förslag till ändringar i bestämmelserna om riksdagsarvodena. Därvid ha bl. a. följande tre spörsmål diskuterats.

1. Den första frågan gäller om ersättningen skall konstrueras som ett månadsarvode, utgående så länge riksdagen är i verksamhet, eller som ett fast årsarvode, som utgår oberoende av riksdagsperiodens längd under året. Möjligen kunna också dessa båda grunder kombineras i form av ett fast årsarvode jämte traktamente under riksdagstid.

2. Vidare har frågan om de grunder som skola vara avgörande för om en riksdagsman skall tillerkännas det högre eller det lägre arvodet varit föremål för övervägande.

3. Med sistnämnda spörsmål sammanhänger slutligen frågan om den lämpliga utformningen av regeln i 33 § *kommunalskattelagen* angående skatteavdrag å riksdagsmannaarvode.

Den år 1943 tillsatta *utredningen angående revision av riksdagens arbetsformer* berörde i sitt betänkande (SOU 1944: 8) den första av dessa frågor. Utredningen föreslog införande av en kombination av fasta och rörliga arvoden. Det fasta arvodet skulle få formen av ett årsarvode, som med lika belopp per månad skulle utbetalas under hela året. Därtill skulle komma ett rörligt arvode i form av dagtraktamente under den tid då riksdagen var samlad. Årsarvodet skulle utgå med 4 200 kronor eller 350 kronor i månaden, och dagarvodet med 5 kronor för å riksdagsorten bosatta ledamöter och 15 kronor för övriga ledamöter.

I motioner vid 1946 års riksdag (I: 102 och II: 194) föreslogs bl. a. införande av ett fast och tillräckligt högt årsarvode, som — under förutsättning att riksdagssessionens början i enlighet med i motionen framfört förslag flyttades bakåt till den 1 december — under tiden 1 december— 31 maj skulle utgå för i Stockholm bosatta ledamöter med 750 kronor och för övriga med 1 000 kronor per månad. Under återstoden av året skulle motsvarande belopp utgöra 250 respektive 350 kronor. I anledning av nämnda motioner anhöll riksdagen i skrivelse (r. skr. nr 457/1946) till Kungl. Maj:t om skyndsamt utredning av frågan om revision av riksdagens arbetsformer samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

De inom finansdepartementet den 3 och 20 januari 1947 tillkallade riksdagsarvodessakkunniga behandlade framför allt frågan om riksdagsmannaarvodets differentiering samt i samband därmed även frågan om i vilka fall och i vilken utsträckning avdragsrätt i skattehänseende borde föreligga. De sakkunniga erinrade om att enligt gällande stadga riksdagsmannens bosättning på eller utanför riksdagsorten avgör, om han skall erhålla det större eller det mindre arvodet. Denna bestämmelse har tolkats så, att mantalskrivningsorten är att betrakta som vederbörandes bosättningsort. I fråga om den rätt till skatteavdrag med två tredjedelar av arvodesbeloppet, som enligt 33 § kommunalskattelagen tillkommer bl. a. den som för deltagande i riksdag å annan ort, än där han varit bosatt, uppburit arvode, har begreppet bosättning i flertalet fall tolkats på samma sätt. Numera anses emellertid, framhöllo de sakkunniga, att bosättningsbegreppet i nämnda lag bör tilläggas den innebörd det fått i folkbokföringsförordningen, d. v. s. att det syftar på den ort där vederbörande har sitt hem, och ej på mantalskrivningsorten, om denna är en annan. Bosättningsbegreppet i arvodesstadgan och i kommunalskattelagen kan sålunda i vissa fall få olika innebörd.

De sakkunniga föreslogo införande av en uttrycklig föreskrift i stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande om att kyrkobokföringen i regel skulle läggas till grund för arvodets differentiering. Kyrkobokföringen skall nämligen enligt folkbokföringsförordningen som regel följa förändringarna i bosättningen. Bestämmelser borde emellertid även infogas i syfte att från det högre arvodet undantaga de riksdagsledamöter som enligt denna regel skulle uppbära detta arvode men för vilka den materiella grunden härför saknades, d. v. s. ledamöter som utan att vara bosatta i Stockholm dock hade hemmet så nära huvudstaden att de utan hinder eller avsevärd olägenhet kunde vistas i hemmet under nattvilan, vidare även statsråd samt kommittéledamöter m. fl., som hade fast bostad i Stockholm men jämlikt gällande regler vore kyrkobokförda å annan ort.

Riksdagsarvodessakkunniga föreslogo vidare, att rätten till skatteavdrag skulle knytas till den omständigheten, att riksdagsmannen åtnjutit det högre arvodet.

Inom justitiedepartementet den 17 oktober 1946 tillkallade sakkunniga framlade i sitt betänkande med förslag angående riksdagens arbetsformer och därmed sammanhängande frågor (SOU 1947: 79) även förslag beträffan-

de ersättningsfrågorna. Huvudparten av de frågor, som nämnda sakkunniga upptagit till behandling, förelades 1948 års riksdag i propositionen nr 244 med förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen m. m. Beträffande riksdagsmännens arvoden och pensioner utgick föredragande departementschefen emellertid från att ett definitivt ståndpunktstagande icke borde äga rum innan de aktuella grundlagsändringarna slutligen antagits. Något förslag i fråga om arvodena upptogs därför ej i propositionen.

Beträffande principerna för arvodenas konstruktion ansågo de sakkunniga många skäl tala för den kombination mellan fast arvode och rörligt traktamente som rekommenderades av 1943 års utredning. En på så sätt utformad ersättning för riksdagsmannauppgiften syntes vara ägnad att främja en önskvärd koncentration i riksdagsarbetet. Detta syfte syntes emellertid än bättre tillgodoses, om arvodena gjordes helt fasta. Härtill komme, att ett system innefattande dagersättningar rimligtvis måste kombineras med en närvaroregistrering som, hur den än utformades, aldrig kunde bli fullt rättvisande. Det kunde nämligen icke utan vidare förutsättas, att den som trägnast bevistade sammanträdena i utskott och kamrar också nedlade det största arbetet i riksdagen. De sakkunniga funno sig av dessa skäl böra framlägga förslag till en övergång till helt fasta årsarvoden.

Vid beräkningen av riksdagsarvodets storlek utgingo de sakkunniga från att detta borde omfatta ett årsarvode, som kunde ge riksdagsledamöterna skälig ersättning för i samband med riksdagsuppdraget förlorad inkomst samt ersättning för de under själva sessionen med uppdraget förbundna extrautgifterna. I arvodesbeloppet skulle sålunda vara inräknade både ett fast årsarvode och dagtraktamente för de sex till sju månader, som förut-sattes bli normal längd för riksdagen. De sakkunniga hade efter prövning av olika alternativ beräknat det fasta arvodet efter ett årsarvode av 7 200 kronor samt ett dagtraktamente av 10 kronor för stockholmare och 25 kronor för övriga. Arvodet skulle i så fall för å riksdagsorten bosatta ledamöter vid sju månaders riksdag bli $(7\,200 + 2\,100 =)$ 9 300 kronor och för övriga $(7\,200 + 5\,250 =)$ 12 450 kronor. Det lägre arvodet kunde lämpligen avrundas till 9 000 kronor och det högre till 12 000 kronor.

De sakkunniga anslöto sig i huvudsak till riksdagsarvodessakkunnigas förslag beträffande reglerna för differentiering av riksdagsarvodena. De hade visserligen övervägt möjligheterna av att ytterligare differentiera arvodena. Trots att ur rättvisesynpunkt därigenom vissa fördelar torde kunna uppnås, hade en sådan utformning av arvodesbestämmelserna emellertid icke ansetts lämplig. De sakkunniga föreslogo, att det lägre arvodet knötes till faktisk bosättning å riksdagsorten eller dess närmaste omgivningar, icke till Stockholm med angivna förorter.

Vad angår skatteavdragsbestämmelserna syntes det med hänsyn till den höjning av arvodena som föreslogs icke skäligt att för dem som kommo i åtnjutande av det högre arvodet ifrågasätta att en så stor del av beloppet som två tredjedelar göres skattefria. I första hand borde den del, som vere att betrakta som traktamente, göras skattefria för de riksdagsledamöter, som

ej voro bosatta i Stockholm eller dess närmaste omgivningar. Vidare skulle det obligatoriska pensionsavdraget, som enligt de sakkunnigas förslag till självpensionering utgjorde 744 kronor, komma att undantagas från beskattning enligt gällande regler. Av 12 000-kronorsarvodet borde enligt dessa beräkningsgrunder ($5\,200 + 744 =$) 5 944 kronor eller ungefär hälften få avdragas vid beskattning. Den skattefria delen av arvodet skulle sålunda reduceras från två tredjedelar till ungefär hälften. De sakkunniga föreslogo i anslutning härtill, att det beskattningsbara beloppet avrundades till exakt hälften av arvodet eller 6 000 kronor. För riksdagsledamöter, som ej uppbure ersättning under helt år, borde det skattefria beloppet reduceras så att det utgjorde hälften av det uppburna arvodet. Å riksdagsorten bosatta ledamöter hade enligt nuvarande regler att erlægga skatt för hela arvodet. De sakkunniga ansågo visserligen icke att dessa och övriga ledamöter, som enligt förslaget skulle i arvodeshänseende jämnställas med dem, borde få rätt till skatteavdrag enligt samma grunder som föreslagits för övriga ledamöter, men för ifrågavarande kategori borde dock utöver den avdragsgilla pensionsavgiften en mindre del, omkring 1 000 kronor, som kunde beräknas motsvara med riksdagsuppdraget direkt förbundna utgifter, undandragas skatteplikten. Av det föreslagna arvodet å 9 000 kronor borde därför 7 200 kronor, d. v. s. 80 procent, vara beskattningsbart.

I detta sammanhang torde såsom jämförelse med de av sistnämnda sakkunniga föreslagna ersättningarna få lämnas en kortfattad översikt rörande riksdagsarvodenas nuvarande (januari 1951) storlek i de nordiska grannländerna.

Land	Arvode	Anmärkningar
Danmark	10 659 dkr. = 8 000 sv.kr. 13 464 » = 10 105 » 16 161 » = 12 129 »	Inklusive 87 % dyrtidstillägg. Det lägsta beloppet utgår till ledamöter bosatta 0—20 km, det högsta till ledamöter bosatta mer än 75 km från Köpenhamns huvudbangård. Samtliga ledamöter vidkännas pensionsavdrag med 427:56 dkr. för år. Fria resor å statens järnvägar.
Finland	579 600 fmk = 13 157 sv. kr.	Ledamöter bosatta mer än 30 km från Helsingfors huvudbangård erhålla utöver arvodet dagtraktamente om 690 mark (sv. kr. 15:66) — 1 035 mark (sv. kr. 23:50) om vederbörande bor i Lapplands län eller norra delen av Uleåborgs samt Ålands län — för den tid riksdagen är församlad samt för nödvändiga resdagar. Fria resor å statens järnvägar.
Norge	11 000 nkr. = 7 980 sv. kr.	Arvodet beräknat efter en sessionstid av 6 mån.; vid längre session utgår ersättning i proportion till 6-månadersarvodet. Vid extra ordinarie session 60 nkr. (sv. kr. 43:53) per dag. Fria resor å statens järnvägar och de kustfartyg i linjetrafik som erhålla statsunderstöd.

Departementschefen.

Den av 1948 års riksdag beslutade omläggningen av riksdagens arbetsformer förutsatte jämväl en omprövning av bestämmelserna angående ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande. Såsom dåvarande chefen för finansdepartementet anförde i propositionen nr 133 till 1949 års riksdag påkallades emellertid till följd av överenskommelserna med arbetsmarknadens organisationer om inkomststabilisering stark återhållsamhet i fråga om löne- och arvodesregleringar för alla samhällsgrupper. Med hänsyn därtill förklarade departementschefen sig icke då beredd att föreslå någon höjning av riksdagsmännens arvoden, trots att en sådan i och för sig vore motiverad.

Sedan nämnda hinder icke längre föreligger, utan i stället en övergång till fria lönerörelser ägt rum i samband med anpassning av den inhemska prisnivån till det läge som inställt sig utomlands, torde frågan om en reglering av riksdagsmännens arvoden böra upptagas till förnyad prövning. Härvid synes det lämpligt att utgå ifrån det förslag, som senast framlagts i ämnet. I betänkandet angående riksdagens arbetsformer m. m. (SOU 1947: 79) föreslogs, att arvodet skulle utgöra 9 000 kronor för år för riksdagsman med faktisk bosättning å riksdagsorten eller dess närmaste omgivningar samt 12 000 kronor för år för övriga riksdagsmän. Av det högre arvodet skulle hälften vara skattefri, medan för det lägre arvodet skattefrihet endast skulle medgivas för en femtedel.

De av de sakkunniga föreslagna arvodesbeloppen synas mig vara lämpligt avvägda och böra därför godtagas. Med hänsyn till att de sakkunnigas förslag avgavs redan år 1947 och avsåg då rådande förhållanden, kan en viss förbättring av de föreslagna förmånerna emellertid vara motiverad. Den kompensation för den numera inträffade levnadskostnadsförändringen, som sålunda ur skälighetssynpunkt torde böra medgivas, synes mig lämpligen böra åstadkommas genom en sådan ändring av de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna om skattefrihet, att en något större del av arvodena behandlas såsom icke skattepliktig inkomst. Jag vill därför föreslå, att två tredjedelar av det högre arvodet och hälften av det lägre arvodet göras skattefria.

Vissa svårigheter uppkomma vid gränsdragningen mellan de riksdagsmän, som skola åtnjuta det högre arvodet, och dem som skola åtnjuta det lägre. De sakkunnigas förslag i denna del innebar, som jag nyss nämnt, att det lägre arvodet skulle knytas till den faktiska bosättningen å riksdagsorten eller dess närmaste omgivningar. Enligt min mening är det emellertid erforderligt att ur formell synpunkt vinna en klarare avgränsning mellan de båda kategorierna riksdagsmän ävensom att så utforma bestämmelserna att icke en riksdagsman, som bor utanför Stockholm — och utanför dess närmaste omgivningar — men som likväl regelmässigt tillbringar nattvilan i

hemmet, tillerkännes det högre arvodet. Arvodestämmelserna böra därför utformas så, att det högre arvodet skall utgå om riksdagsmannen är bosatt å annan ort än där riksdagen hålles och bosättningsorten är så belägen att riksdagsmannen icke utan avsevärd olägenhet kan under den tid riksdagsarbetet pågår regelmässigt tillbringa nattvilan å denna ort. I övriga fall skulle det lägre arvodet utgå. Vid tillämpningen av de sålunda angivna riktlinjerna för gränsdragningen bör gälla att om riksdagsmannen är mantalsskriven å annan ort än den där han är bosatt, bosättningsortens och icke mantalsskrivningsortens belägenhet skall vara avgörande för om det högre eller lägre arvodet skall utgå. I tveksamma fall bör det ankomma på kanslideputerade och kamrarnas talmän att bestämma, vilketdera arvodet som skall utgå.

Därest bestämmelserna utformas på angivet sätt kommer en viss försämring att inträda för de riksdagsmän, som äro bosatta utanför Stockholm men likväl så nära huvudstaden att de regelmässigt tillbringa nattvilan i hemmet. Dessa ledamöter, som för närvarande uppbära det högre arvodet och åtnjuta skattefrihet för två tredjedelar därav, ha befunnit sig i ett i förhållande till övriga ledamöter gynnat läge. Enligt förevarande förslag erhåller en riksdagsman av nu avsedd kategori en mindre höjning av årsarvodet men får å andra sidan erlægga skatt för halva arvodet och icke såsom nu för blott en tredjedel därav. Försämringen i villkoren är emellertid föga betydande. Jag vill i detta sammanhang erinra om att det högre arvodet är avsett att inrymma en särskild kompensation för den levnadskostnadsfördyring som vistelsen utom hemmet medför. Det kan därför knappast sakligt motiveras, att en sådan riksdagsman som nyss nämnts icke helt jämställs med en i Stockholm bosatt. En rimligare avvägning av förmånerna mellan olika kategorier av riksdagsledamöter synes av denna anledning önskvärd.

Beträffande utbetalningsföreskrifterna synes med ändring av nuvarande bestämmelser böra föreskrivas, att arvode utbetalas med 1 000 respektive 750 kronor för månad.

Den av mig förordade arvodeshöjningen bör givas retroaktiv verkan och tillämpas för tiden från och med den 1 januari 1951. Med hänsyn härtill erfordras en viss jämkning i fråga om arvodenas utbetalning för de riksdagsmän, som under innevarande år uppburit det högre arvodet men enligt förevarande förslag skola erhålla det lägre.

Vad slutligen angår beskattningsbestämmelserna böra dessa så utformas att någon prövning av bosättningsförhållandena icke behöver verkställas av beskattningsmyndigheterna. I kommunalskattelagen bör följaktligen stadgas, att riksdagsman, som åtnjuter det högre arvodet, äger såsom omkostnad för uppdragets fullgörande avdraga två tredjedelar av arvodet samt att riksdagsman, som åtnjuter det lägre arvodet, äger avdragsrätt med halva beloppet.

I statsverkspropositionen har under fjortonde huvudtiteln i enlighet med riksgäldskontorets beräkningar äskats ett förslagsanslag av 3 185 000 kronor till Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Det torde få ankomma på riksgäldskontoret att vidtaga de nya beräkningar av medelsbehovet under ifrågavarande anslag som kunna påkallas i anledning av förevarande förslag till arvodesreglering.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga följande inom finansdepartementet upprättade författningsförslag, nämligen

1) förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsatsets fullgörande; samt

2) förslag till lag om ändrad lydelse av 33 § kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik Berggren.